

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Miercurca si Duminec'a, F6ica una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doidecari, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postale c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 81.

Brasiovu, 22/10 Oct. 1864.

Anulu XXVII.

MONARCHIA AUSTRIACA

Preliminariu

pentru fondulu de desarcinarea pamentului in marele principatu Transilvani'a pre periodulu finantiale 1864, adeca: dela 1-ma Noembre 1863 pana la finea lui Decembre 1864, asia precum s'a stabilitu acela in urm'a consultariloru comitetului dietale.

Spese ordinarie.

Titlu I. Directiunea fondului de desarcinarea pamentului.

Pretensiunea regm. pe anulu administr. 1863/4 12889 fl.
pe Noembre si Decembre 1864 . . . 2148 „

la olalta . 15037 fl.

Se propune incuviintiarea sumei pretinse.

a) Anotatiune.

Din aretarile esactoratului c. r. de statu, care ei diacu comitetului inainte se vede:

1. Ca sub positiunile 1, 2, 4 alu aclusului la titl. 1 s'a erogatu mai multu de catu au fostu preliminaru,

2. in aretarile aceste venu inainte sub numirile: pausiale pentru luminare, pausiale de cancelaria, chirii si pausiale de diete pentru amploiati erogatiuni insemnate din fondulu pentru desarcinarea pamentului, cari in preliminariulu regimului nu sunt cuprinse,

Comitetulu e de parere, ca erogatiunea cea mai insemnata din aceste, adeca cea pentru pausialele de diete nu se tiene de fondulu pentru desarcinarea pamentului, pentru-ca caus'a stramutarei a directiunei fondului dela Clusiu la Sibiiu pe tempulu durarei dietei e cu totulu straina de agendele desarcinarii pamentului; si asia comitetulu afla de doritu;

a) cá inaltulu regimu se aréte motivele, din carii s'au platitu pausialele de diete pentru amploiati — desi numai temporaneu — din fondulu pentru desarcinarea pamentului.

b) Cá regimulu se se dechiare, ca in ce chipu socotesce se acopere spesele, care le face pe salarii, diurne pentru scriitori, pe recuise de cancelaria, pausiale de cancelaria, pausiale de luminare si chirii, care inse in preliminariu s6u nu sunt de locu, s6u numai intr'o suma pré mica luate in susu.

Titlu II. Spese pentru comisiunile verificat6rie.

Sub titlulu acest'a se ceru pe anulu administrativu
1863/4 . . . . . 30.200 fl.
pe Noembre si Decembre 1864 . . . . . 5.033 „

la olalta . 35.233 fl.

Dupa aretarile esactoratului de statu se ceru pentru platile amploiatorulu si a servitoriloru dela comisiunile verificatorie pe anulu adm. cur. . 16887 fl.
pe Noembre si Decembre 1864 . . . . . 2814 „

la olalta . 19.701 fl.

Mai incolo se areta sub titlurile:

1. Pausiale de cancelaria, pausiale de luminare, recuise de cancelaria si spese de calatoria pe tempulu dela 1-ma Noembre 1863 pana la finea lui Iuliu 1864 o cerintia de 2541 fl.

19.701 fl.

2. Si pentru chirii pe anu . 750 fl.

Déca se va mai adauga la pos.

1 cerint'a inca pe cinci luni inainte
cu . . . . . 1815 „

la pos. 2 cerintia pe Noembre si
Decembre 1864 cu . . . . . 125 „

si in fine pentru spese neprevedute
diute . . . . . 400 „

atunci se mai cere inca o sum'a de . 5.631 „

prin urmare se aréta o recerintia de . 25.332 fl.

a carei'a incuviintiare prin acést'a se recomanda.

Titlu III. Ajutamentu la spesele de regie ale administratiunei justitiarie.

Pretensiunea regimului pe 14 luni face . 69.047 fl.

Justiti'a civile are de a face totudeun'a si pretutindenii compunerea causeru de contraversia a cetatieniloru de statu. T6te aceste contraversii sunt fara deosebire trebi private ale partideloru, pentru a carora decisiune legale are statulu asemené de a ingrigi: A deschilini unu singuru soi de contraversia si a nu impune spesele pentru compunerea acelor'a neci statului, care denumesce si platesce pe autoritatile judecatoresci neci partideloru, ci a le impune unui alu treilea cu totulu neinteresatu, si anume fondulu pentru desarcinarea pamentului, — precum se intempla aceast'a cu procesele urbariali; ast'a prin nemicu nu se vede justificata. Dreptu aceea comitetulu i-'si tiene de datorintia a propune stergerea de totu a acestei sume de 69047 fl., cu atatu mai vertosu, ca-ci o astufeliu de pretensiune catra neci un'a din privintiele germano-slavice nu s'a facutu. (Budgetulu statului pro 1864).

Titlu IV. Sume de computu la capitaluri.

Pretensiunea regimului pe anulu administr. . 7000 fl.
pe Noembre si Decembre 1864 . . . . . 1200 „

la olalta . 8200 fl.

Ar' fi de a se incuviintia

b) Anotatiune.

Emiterea obligatiuniloru in periodulu finantiale dela 1-ma Noembre 1863 pana in finea lui Decembre 1864 au fostu preliminaru la unu capitalu de 1,917.410 fl. In tapta s'au licuidatu pana in finea lui Iuliu 1864 sum'a de 3,090.380 fl., prin urmare a debuitu se fia si sum'a ceruta de computu mai mare.

Si despre acoperirea acestui supererogatu ar' fi de a se cere deslusire dela inaltulu regimu.

Titlu V. Interesse (rente) celoru indreptatiti.

Pretensiunea regimului pe anulu administr. 2,452.077 fl.
pe Noembre si Decembre . . . . . 1.500 „

la olalta 2,453.577 fl.

Dupa aclusulu 5 la titlu V. pretensiunea acést'a se baséza

1. Pe faptulu, ca pana la finea anului adm. 1862 s'au emis obligatiuni in sum'a de 39,875.650 fl.

2. Pe presupositiunea ca in decursulu anului adm. 1863 se voru emite obligatiuni in sum'a de . . . . . 5,706.940 „

Transport 45,582.590 fl.

3. Pe presuposiunea, ca in anulu 1864
se voru emite obligatii numai in sum'a de . 1,917,410 „

Prin urmare rentele au debuitu se se com-
pute dupa unu capitalu de . 47,500.000 fl.

Dupa informarile esactoratului de statu inse sum'a obli-
gatiunilor emise pana acum'a resulta dupa cum urmédia :

a) Pana la finea anului adm. s'au acoperitu prin obli-
gatiuni numai unu capitalu de . 40,624.060 fl.

b) in anulu 1864 s'au emis obligatii in
sum'a de . 3,090.380 „

cu totulu 43,714.440 fl.

Dupa capitalulu estradatu pana in finea anului 1863 cu
40,624.060 fl. sunt de a se dá interesele dela inceputulu anu-
lui adm. 1864, si celoru indreptatiti le competu rentele 5⁰/₀-li
pe deplinu in sum'a de . 2,031.203 fl.

In Noembre si Decembre nu venu de a se
plati interese si dupa cum indigitéza esactora-
tulu aulicu de creditu vine a se luá numai o
suma calculo rotundo cu . 1.500 „

Dupa capitalulu de 3,090.380 fl. se incepe
prestarea cametei in deosebire tempuri sub de-
cursulu periodului finantiale curente, si se pre-
supune ca spre acoperirea renteloru dupa capi-
talulu acesta va ajunge diumetate din interesele
anului calculate cu . 77.259 „

Prin urmare se ceru pentru rente pe séma
celoru indreptatiti . 2,109.962 „
care sumá ar' fi de a se incuviintia.

c) Anotatiune.

Dupa informarile date supletorie din partea esactoratului
de statu, afara de capitalulu acoperitu pana la finea anului
adm. 1863 cu 40,624.060 fl. se mai platesce inca de catra
fondulu pentru desarcinarea pamentului dela 1-ma Iuliu 1848
incepundu camet'a dupa 3,178.830 fl. m. c. séu 3,337.774 fl.
v. a., pentru carii inca nu s'au estradatu obligatiuni din cauza,
ca dreptulu de primire sta suptu contraversia.

Despre modulu, cum se se acopere rentele aceste, de-
spre cari in propusetiunea regimului nu s'a facutu pomenire,
e de lipsa deslusire din partea regimului.

Titlu VI. Interesele pasive catra erariulu statului.

Pretensiunea regimului pe anulu adm. 1864 . 118.784 fl.
pe Noembre si Decem0re 1864 . 25.450 „

la olalta 144.234 fl.

Considerandu, ca obligatiunile fondului transilvanu pen-
desarcinarea pamentului in intielesulu § 7 a patentei din 1-ma
Ianuariu 1856, precum si cele a celorlalte provincii s'au ga-
rantatu de catra imperiu; considerandu, ca imperiulu cu scopu
de a esecutá desarcinarea pamentului in tóte provinciile ger-
mano-slavice prin luarea asupra-si a despagubriei laudemiali,
prin estradarea de anticipatiuni fara cameta in Galiti'a in su-
m'a totale de 27,790.965 fl. 93 cr. au adusu mari sacrificii;
luandu in considerare faptul, ca imperiulu in privinti'a a-
cést'a pentru tiér'a cea mai seraca a Transilvaniei, care e cu
totulu eschisa din comerciulu universale, n'au datu neci oelu
mai pucinu ajutoriu, — de-si locuitorii acelei tieri desperéza
sub sarcin'a adausuriloru de dare ne mai suportabile si a e-
secutiuniloru militari; in fine considerandu aceea, ca repre-
santanti'a tieriei Ardélului neci-odata n'au pretinsu anticipa-
tiuni pe lunga cameta si neci ca s'aru poté tiené de indrep-
tatita a conlucrá la aceea, cá multu apasatului poporu se
i se mai impuna si alte noue sarcini; — propune comitetulu
stergerea de totu a intereseloru pretinse, in oatu privescu a-
cele la Transilvani'a.

d) Anotatiune.

Interesele puse in preliminaru sunt dupa indigitarea es-
actoratului aulicu de creditu calculate dupa capitalulu de
2,375.671 fl. 37 cr. — Inse datorii'a fondului de desarcinarea
pamentului catra erariulu statului a facutu dupa aretarea es-
actoratului c. r. de statu inca in Octombre 1863 3,592.693 fl.
61 cr.

Despre contradicerea acést'a ar' debui se se céra deslu-
sire dela inaltulu regimu. (Capetu va urmá).

Din si e d i n t i ' a C I I I , din 21 Septembre. (Continuare).
Popea: Dupaintroducere in care se dechiara cá si mainainte
pentru cá trib. supr. se remana in tiér'a si se nu se scóta
afara continua in chipulu urmatoriu :

Osi'a imprejurulu careia s'au intorsu astadi tóte vorbi-
rile si imprejurulu careia se invertesce tóta desbateréa de a-

stadi este pré inaltulu rescriptu r. si anume cuvintele acelea,
ce se cuprindu in acelu pré inaltu rescriptu, ca adeca atatu
corón'a, catu si subditii au avutu dreptu mai inainte a inainta
procesele sale pana la tronulu Mai Sale si de acolo a 'si
asceptá decisiunile finale in procesele lor. Eu marturisescu,
ca altu motivu nou, ce s'ar' fi adusu astadi inainte sub de
cursulu desbaterii acesteia nu cunosc; numai uniculu acést'a
motiv, ca tóte cu neci acést'a nu este nou, pentru-ca la des-
bateréa antaia s'a desbatutu obiectulu destulu si in privinti'a
acést'a.

Asia eu in privinti'a acést'a in consecuintia cu cele ce
amu vorbitu atunci si in legatura cu cele ce deja se adusera
inainte de alti domni vorbitori cu deosebire de dd. Dr. Ratiu
si Mog'a, amu de a dice numai atata, ca inainte de anulu
1848 au pututu se recurga suditi in privinti'a proceseloru
loru pona la persón'a Mai. Sale pentruca dupa legile de atun-
ci nu erau 3 instantii, cá astadi, ci erau 4 si 5 dupa cumu
spre din destulu s'a doveditu. Au pututu se recurga dar' si
se apeledie la pers'ona Mai. Sale. Astadi inse dloru rela-
tiunile s'au schimbatu, astadi intrevenira alte relatiuni, astadi
nu mai suntu 4 si 5 instantie, ci numai 3 si ultima instantia,
care mainainte erá eschisivu pe langa Mai. Sá, astadi vedé-
mu ca Mai. Sa o au transpusu tribunalulu supremu de tiéra.

Asiá dara conditiunea, care inainte de 1848 au trasu le-
galmente dupa sine inaintarea proceseloru civile si criminale
pana la persón'a Mai. S'ale si asceptarea decisiuniloru finale
eara dela persón'a Mai. S'ale, astadi au incetatu cu totulu si
cesante conditione, cesat conditionatum.

Asiá dara nu potu pricepe, ca de ce se se dica, ca si
astadi tribunalulu supremu aru trebui se se asiedia in Vien'a
la curtea Mai. S'ale.

Ce se atinge de dreptulu eschisivu alu corónei in pri-
vinti'a obiectului acestuia si eu sum de parerea acelor dom-
ni, cari au afirmatu, ca in rescriptulu reg. nu se cuprinde
nimicá despre acést'a, ba tocm'a prin inaltulu rescriptu se do-
vedesce chiaru, ca asiediarea trib. este unu dreptu alu coró-
nei si alu tierii. Acést'a se vededesce prin rescriptu, cace
Mai. S'a insusi ne dá nóua spre desbatere si decidere obiec-
tulu acést'a. — Cu tóte ca eu cu privire la citatele dlui. re-
ferinte alu comitetului dietale cu privire adeca la citatele a-
celea, pe care dlui le au facutu la desbateréa generala in
siedinti'a trecuta, dicundu, ca aru stá in dreptulu Mai. S'ale
a determiná resiedinti'a guvernului tierii si resiedintiá tablei
si ca atatu guvernulu catu si tabl'a au avutu in urm'a de-
oisiunei Mai. S'ale resiedintiele lor; candu in Clusiu, candu
in Sabiu si errasi candu in Vasiarheiu, candu in Mediasiu;
— cu privire la impregiurarea acést'a dicu, ca si eu inca su-
mu de parere, ca are dreptu coróná la tóta intemplantia, cá
se determinedie loculu si alu resiedintiei tribunalulu supr.,
inse nice de cumu afara de Transilvani'a, ei numai in patria
nostra. Intr'a acolo credu ca tientescu si documentele acele'a
ce le au adusu inainte in privinti'a acést'a d. referinte, pentru
ca nu l'amu auditu spunundune, ca Mai. S'a aru fi stramutatu
resiediti'a guvernului reg. ori a tablei reg. afara din tiér'a.
Prin urmare totu acestea vinu a se intielege si despre resie-
dinti'a tribunalulu supremu de tiéra.

Asia dara eu marturisescu. ca nu afflu nici unu motivu
temeiu nica adusu inainte din partea dloru cari pratindu ca
tribunalulu supremu de tiéra se se asiedia in Vien'a.

Vre unu motivu nou in privinti'a acést'a nu amu auditu
nici la desbateréa cea dintia, nice la cea de astadi. Si eu
unulu tocm'a asiu dori, cá se mi se spuna vreunu motivu
temeinicu, se mi se arate adeveratele cause, care aru pre-
tinde stramutarea tribunalulu supremu la Vien'a, si eu asiu
fi celu danteiu. carele miasiu plecá capulu.

Póte ca mi vá face cinev'a obiectiune, cumca interesulu
corónei cere, cá se se asiedie tribunalulu supremu in Vien'a.
Eu marturisescu, ca nu pricepu, care interese ale corónei
ar' puté pretinde asemenea cevá. De unu interesu elu coró-
nei dloru privescu eu legile fundamentali, adeca diplom'a
din 20 Octobre 1860 si patent'a din 26 fauru 1861 privescu
articululu de lege in privinti'a senatului imperialu, privescu
tramiterea deputatiloru la senatulu imp. Eu privescu in fine
dloru de unu interesu alu regimului chiaru si dreptulu acél'a
pe care l'amu datu noi din manile nóstre in acestu art. de
lege, care sta la ordinea dilei, vá se dica dreptulu, care lau
avutu dietá Transilv. de a alege amplotatii sei la posturile
cardinali (Asia e!) Dloru! Candu astufeliu drepturi au datu
diet'a din manile s'ale si candu astu feliu de concessiuni au
facutu dietá in interesulu corónei vrendu a aduce interesele
corónei in armania cu interesele patriei, — apoi marturisescu,
ca nu potu pricepe — cumu sáru mai puté pretinde dela noi

pecumu bine au disu si d. Dr. Ratiu, oá unicá particioa de autonomia, ce ni-au mai remasu, adeca tribunalulu supremu inca s'alu damu din man'a nóstra! Déca s'ar' intemplá acéstá dloru, apoi nu soiu, cumu s'ar' mai poté numi tier'a nóstra autonomia, pentru ca, cá sa marturisesou a-deverulu, in privintia gubernului de astadi alu tierii nóstre pu-cina autonomia ne au mai remasu, incatu — daca'mi este ertatu a me esprime asiá — acel'a au devinitu astadi la starea unui Kreisamt. (Asia e!) Mai damu inca si tribunalulu supremu de tíera din mana, si atunci eu unulu nu voiu mai aflá niei o deosebire intre Transilvani'a autonoma si intre ori care dintre provinciile de dincolo de Laita. Pentru aceea dloru, eu din aceste motive asiú fi de parere, oá se nu ne abatemu dela conclusulu adusu prin maiortatea absoluta in privintia obiectului acestuia, ci se remanemu pre langa elu, si intró representatiune nóua se rogamu pre Mai. S'a, cá din motivele acéstá pre momentóse pentru noi si nici de cumu de unu interesu secundariu, pre cumu s'a exprimat unu deputatu din partea acea, in care siedu si eu se binevoéscá, din motivele acestea diu afundu taiatóre in autonomia tierii nóstre, a intari acestu articulu de lege asiá, precumu l'au tramisu diet'a in susu antaiasi data.

Eu credu dloru, Mai. S'a care si pana acumá a aratatu iubire de dreptate catra noi, ne vá implini acéstá dorintia a nóstra.

In fine inca adata me dechiaru pentru remanerea tribunalului supremu in patri'a nóstra (bravo! se traiéscá!) (urmedia: Absente Severiu (vedi Nr. 75); Gull si Popovicu; — pentru Vien'a.)

Al d u l e a n u: Inalta casa! Dreptulu libertatei de a vorbi este unu dreptu frumosu, inse dupa cum ne invetia esperintia staturiloru insestrate cu vietia constitutionale, intrebuintiatu reu, aduce dauna stricatioasa, si numai intrebuintiatu cu intieptiune, cu combinatiunea ceruta de impregiurari, póte se fia folositoriu. Acést'a am voitu a permite, mai cu séma cu privire la poporulu acel'a, care este astadi representatu prin Stang'a. Alta premisiune am se facu cu privire la asertulu dlui deputatu Gull, care a disu, ca personá Mai. S'ale se se lase cu totulu afara din discussiune. Asertulu acéstá dloru, astadi in stadiulu, in care se afla constitutione tierii inca nu sta. In senatulu imp. pe temeulu constitutione imperiale dá. Noi inse avemu norocire a stá in legetura nemediata cu principele domnitoriu. (Asia-e.) Noi am potutu se envetiamu si esperiamu din vietia dieteloru transilvane si a dietei presente de unu anu si ceva, ca mai antaiu ne intelnimu cu regimulu Mai. S'ale cu ocaziunea desbaterei asupr'a vre unui proiectu alu lui, si ca apoi venimu in stadiulu alu doilea, unde avemu a vorbi nemedilocitu insusi cu Mai. S'a. Celu din urma casu este, stadiulu opozitiunei nóstre, este obiectulu desbateriloru de astadi. Eu [trebue sa marturisescu, ca mi pare fórte reu, ca mai multi dintre noi nu voiescu a cunóscé deosebire intre stadiulu acelá, in care am fostu candu am facutu conclusu asupr'a proiectulu regimului si intre acel'a in care suntemu acum.

A trei'a reflexiune voiu se facu asupr'a punctului de purcedere luat de dlu Dr. Ratiu, Moga, Vlassa si Popea, care punctu de purcedere dupa parerea mea este gresiau. Este gresitu a purcede din acelu punctu de vedere, cá cum acum ar fi vorbá se transpunemu noi tribunalulu supremu jud. la Vien'a seu ba.

Nu este acést'a intrebarea dloru, ca se transpunemu trib. supr. la Vien'a seu ba, fora intrebarea este se organisamu si cum se organisamu unu trib. supr. pentru Trannia, care astadi inca nu esista. Se ne aducemu aminte dloru de prea inaltulu rescriptu alu Mai. S'ale din 31 Martie 1861 de unde 'si iea inceputulu epoch'a privitorie la intrebarea unui trib. supr. Ce dice Mai. S'a in acelu rescriptu? — Acolo dice, ca pana atunci, pana cand se va organisa o curte supr. judiciara pentru Trannia impoternicesce pre reg. guvernulu a duce agendele aceleasi provisorie.

Aci nu este organisatu unu trib. supr., ba nece n'a esistatu unulu cá atare, pentru Trannia, prin urmare nu potemu vorbi aci, cá se'l'u transpunemu noi la Vien'a seu ba. Din punctu de purcedere constitutionalu, respective purcediendu din legile Tranniei aduse pre calea constitutionale de legislatiunea din nainte de 1848, curtea supr. jud. ex lege constitutionali e astadi in Vienn'a. Articuli de lege ai dieteloru Tranniei, dupa cum au desfasuratu lucrulu fórte bine dlu reg. Zimmermann, Gull, si alti membrii ai dietei, suna intr'acolo, ca judicatur'a supremu dupa legile constitutionali ale Tranniei, nu este in Trannia, ci in Vienn'a, in catrau veri ce recursu este permisu la person'a Mai. S'ale, ba si inca

ori ce procesu civile, acarui substratu representa unu pretiu de 3000 galbini seu acarui'a substratu privesce la ereditatea siculica si represinta unu pretiu mai bine de 3 fl. este la Vien'a apelabilu. Dupa legile aduse pre calea absolutistica urmate pana la 1860 curtea supr. jud. a Tranniei este curtea supr. generala asupr'a imperiului intregu. Aci noi ne aflamu intre acestea doua extreme. Ce este urmarea resistintiei facute in stadiulu starii presinte? Este urmarea acea dloru, care o potemu prinde cu man'a, ca ori trebue se se respectese din partea regimului legile Tranniei, si éra se se reabiliteze administrarea iustitiei dupa articuli dietali urmati inainte de 1848, seu se devina in vigóre legile aduse sub regimulu absolutisticu in privintia acést'a, seu in fine sese veda domnitorulu silitu a octroi insusi o curte supr. jud. Intrebu eu acum ori un'a ori alt'a fi va óre favorítóre pentru poporulu ce se representa in stang'a? Nece de cum. — Articuli dietali, cari privescu la acestu obiectu nu recunoscú alt'a decatu sistem'a de 3 natiuni si 4 confesiuni si acéstá sta din punctu de vedere constitutionalu pana atunci pana ce nu se voru scamb'a legile acelea earasi pre cale constitutionalu. Ne vrendu noi acést'a, atunci aru urmá seu revigorarea legiloru aduse cu putere definitiva la a. 1850 si 1852 urmate pentru organisarea trib. supr. seu infintierea unui'a cá atare pre calea octroiei, pentru imperiulu intregu, quia quantum non datur, cu privire la organisarea trib. supremu. Premitiendu eu acestea, viu acum la obiectu in specie.

(Va urma.)

In 19. Oct. se mai tienu siedintia, in care se fini a treiá cetire a art. de lege privitoriu la preliminarulu fondului de concurentia alu tierii.

La ordinea dilei deveni reportulu comitetului pentru proiectulu de lege privitoriu la preliminarulu fondului ardelenu pentru desarcinarea pamentului pentru anu 1864. Si in desbaterea generale vorbira 11 oratori aretandusi mai toti temerea si ingrigirea pentru saracia tierii si nevoiinduse a propune mediulóce cu a caroru aplicare se se vindece reulu. Mane continuare. Pote ca va mai dura dieta, fiinduca deschiderea senatului imperiálu se amana pe 16 Noembre.

Brasiovu 18 Oct. n. (Resultatele secerisiului din estimpu s. a.). Secerisiulu seu recolt'a feluriteloru produse economice in coprinsu Ardélului este dupa scirile trase din diferitele parti ale tierii fórte felurita. Intr'aceea dóua rezultate se intielegu de sine: in tienuturile inundate de ape nu s'a facutu nimicu; eara de vinu anulu acesta nu póte fi vorb'a in neci o parte a tierii. Papsioiulu (cucuruzulu), despre care inca aratam ca nu se va face de locu, in tienuturile Tarnaviloru si ale Murasiului s'a coptu mai preste totu, eara in tienuturi mai recoróse pe diumatate. Granatie s'au facutu bine, eara legume cu pastare nu s'au coptu preste totu. Sementia de rapitia s'a facutu multa, in catu pretiulu ei a scadiutu dela 8 la 6 fl. v. a. (galét'a de Ardélú 64 cupe). Fenu este in o parte mare a tierii atatu de multu si eftinu, in catu cei lipsiti de nutretiu pentru vite in urmarea apeloru potu trage fenu din satele vecine cu pretiuri destulu de usióre. Impregiurulu Brasiovului si alu Sabiiului pretiurile cerealeloru deocamdata s'au suitu; asia de es. aici greulu frumosu galét'a de Ardélú sta la 6 fl. v. a., eara papsioiulu cam la 4 fl., din contr'a in piatia Sabiiului granele sunt ceva mai eftine, eara papsioiulu sta la 4 fl. 60 cr. Pe la alte orasie inca nu s'a facutu ruptóre in pretiuri; caus'a este ca economii mai mari inca n'au trieratu mai nimicu. De altumintrea pe Campia si anume in piatile dela Osiorheiu, Turd'a, Clusiu produsele stau in pretiuri apasate; lips'a de bani este infricosiatu, eara executiunile sunt permanente.

— 22 Oct. Dupa judecat'a vendiatoriloru de deosebite categorii, apoi tergulu acesta a fostu cá de mediulocu, inse bunicelu. Multime de comparatori se aflá in diu'a tergului, inse de imbulsal'a cea de dulce memoria neci vorba nu póte fi. Tergulu viteloru abia infaciosia una vinere bunicica. Timpulu frumosu favorá concursulu, inse déca nu su bani mai multi in tíera, ce se mai si cerculescú intro ómeni, decatu paupera retragere si impucinarea trebuintieloru.

In Secele Cernatu au arsu vr'o 14 case din cauza unei resbunari la cununia.

M. Camp. Benedek trecú dela Galiti'a prin Clusiu in 6 si 7 Oct. se si re'ntórse la Vien'a, de unde se re'ntórce la Itali'a, care trage adi luarea a minte a Europii intregi cu conventiunea.

Din cronica esterna aflamu d'a registra numai intelnirea imp. Alecsandru cu Napoleon la Lyon in Franci'a, care se astépta in dilele acestea.

Blasiu 15 Oct. Domnule redactoriu! In Nr. 75 pu-

blicarati una corespondentia cu d. Sabiu 10 Sept., in care se afirma, cumca eu m'asi fi „superatu de multimea obiectelor, ce s'au lucratu de scolarie si espusu in sala“ si pentru acest'a asi fi mustratu diligenti'a invetiatoresei.

Nu potu intielege, de unde mi s'ar' poté face o imputatiune cá-si acest'a, dupa-ce in corespondenti'a mea (Gaz. Nr. 68—69), nu este neci vorba de asia ceva. Luorurile de mana a scolarielor asia au fostu de multe si frumóse, in catu au produstu multumire generale. In sensulu acest'a m'am si exprimat.

Pecatu, cum ar' fi mustrarea órecui pentru diligenti'a lui, nu sum in stare se facu.

Resultatele cele bune ale acelu esamenu au desceptatu in mene — cá si in toti celi, ce au fostu de facia — sperarile cele mai dulci. Am scrisu, pentru-cá venitoriulu florente, care-lu dorimu acelei scóle, si care din sporiulu aratatu in tempu asia scurtu suntemu indreptatiti a-lu asceptá, mai curundu si mai securu se se póta ajunge.

Éca pentru-ce am atinsu „multimea obiectelor propuse“ intru acea scóla si inca indata la inceputu.

Ce am volitu cu descliniere, erá, cá se tragu atentiunea barbatilor nostri de scóla asupr'a unui reu, de care suferu mai tóte scólele, ce avemu pentru incepetori.

Pana si prin scólele de pre sate aflamu magiar'a si germana intre obiectele de invetiamentu. Pruncii inca nu sciuceti bine romanesce, si eca-i pusi la magiara si germana. Anevolia credu, ca se va aflá cineva, care se nu recunosca reulu provenitoriu de aci. Déca s'au apucatu de multe dindr'odata, nu voru spori, cum se cade, nece intru un'a. Dupa dica'la romanilor vechi „pluribus intentus minoru ad singula sensus,“ era dupa acelu de astadi: cine o incepe lata, o scóte crepata.

Din punctu de vedere didacticu se cere, cá inceputulu se se faca cu invetiarea limbei materne si numai dupa-ce intru acest'a se va fi facutu sporiu bunisioru, se incepa alta limba, — déca are lipsa de a mai invetiá si alta limb'a, de unde nu se veda de invetiarea altoru lucruri, cari-i sunt de lipsa. Si acest'a o diceam, pentru-ca: omulu se cade se vedea antaniu de cele necesarie, apoi de cele folositorie si numai la urma de cele, ce-i sunt pentru desfatere si infrumsetiare. — u.

Dela Muresiu. Coresp. din giurulu Gherlei in Nr. 77 s'a aratatu prea siuetecu cu nesocotit'a reflectiune dela inceputu. Noi scimu bine, ca barbatii nostri, cari primira orduri dela Mai. singuri au morturisitu, cumca acea onóre si distinctiune n'a datu numai natiunei, fiendea ei nu o au cerutu. Se póte, ca se afla si venetori de orduri, unde se afla inse d. Cor. trebuia se faca distinctiune intre caractere si déca pipai, ca se afla si omunculi ce tereinduse ambla dupa orduri, se i fi numitu, cá asiá cei ce le póta pentru reputatiunea natiunei, incepundu dela anulu 1850 incóce, se nu fia atinsi in meritele loru facute pentru natiune si tron; Er incatu pentru ocuparea scaunului episcopescu, noi pe aici, pela muresiulu de susu, simtimu, ne tememu si speramu intooma. Numai de male scduli ultra montani se ne feréasca Ddieu, cá se nu decademu, in tentatiuni triste scl. m. m.

In Ungari'a se astépta denumirea de sieffinoi la comitate si proiectulu respectivu l'a si asternutu cancelari'a Ungariei spre intarirea la Maiestate.

Dela Aradu la Temisió'r'a se incepu lucrurile pregatitóre pentru cale ferata. Intreprindietorii vreu linea s. Andras, Merzdorf, Orzidorf, Vinga, Dreispitz si Aradu nou si inginerii Herrmann si Reiber din Temisióra au primitu pe 1 anu concessiune dela minist. de comerciu pentru preluceri.

Cronica esterna.

In Itali'a se dede ordine a se pregati in Florenti'a, capitale a regatului, salele prefecturale spre a se muta ministeriele si a se tiené parlamentulu.

ROMANIA. **George Seulescu** vechiu profesoru si filologu din Moldavi'a inca s'a mutatu la cele eterne, dupa o viatia plina de activitate in folosulu natiunei, repausandu la Hussi in 21 Sept. Elu lasá testamentu prin oare daruesce bunulu remasu de 15,000 galbini pentru premii anuale la productele literari din tíera cele mai bune, si pentru-cá se i se tiparésca tóte manuscriptele sale. Fiai tieren'a usióra si memori'a neuitata! Fia ecsemplu de imitatiune la toti romanii

avuti, ca atunci se va redica si natiunca la avere spirituala si nefrangibila.

Bucuresci. Domnitoriulu resosi in 28 din calatori'a s'a, fiindu primitu de consiliulu municipalu, de ministri si de auctoritatile militare si civile si trase la resiedinti'a din Cotroceni, unde indata a 2 di presiediú la consiliulu ministeriulu. Mari'a S'a nu inoetésa a delatura tóte pedecile ce se vedu ca au fostu caus'a disordinei si desmatarii ce se afla mai inainte in Romani'a. Orunde vede scadiaminte pune la cale mesuri intielepte si practice spre a indrepta reulu.

Pe 18 Oct. se intreprendu alegerile consiliiloru district. in tóta Romani'a, ér' pentru punerea in viatia a legiloru se asiédia comisiuni prin tóte cercurile, cari au a defige mesura despagubirei si a improprietaririi pretutindinea si e fórte intieleptu compusa din trei membri, dintre cari pe unulu ilu denumesce deregatori'a comunala respectiva, unulu se tramite din partea fiscului, ér' altulu din partea proprietariiloru de pamentu. Tóta lumea astépta acum dela Domnulu deslegarea tuturoru cestiuniloru, a caroru resolvire e de lipsa spre inflorirea statului. Legi bune si drepte pentru toti fora pre favorare de plase si persóne; apoi mana de feru la strictisim'a loru ecsecutare, si Romani'a va prospera, pentru-ca reulu numai asia se va indrepta, mancatoriele numai asia se voru sugruma si adevverulu si dreptatea voru triumfa, redicandu moral'a pe ruinele neecorabile ale desmoralisarei. —

— S'a mai sanctionatu si o lege pentru infintierea de camere de comerciu in tóte porturile si orasiile principale ale Romaniei, cari voru consta din 7 si celu pucinu din 5 membri alesi de negutiatori, cari platescu unu dreptu de patenta de 50 lei si au drepturile civili si municipali, si alesi potu fi toti romanii sinaturalisatii de 30 ani si se alegu pe 6 ani, la doi ani se rennoiescu doi dintre d'insii.

Una multime mare de barbati a primitu dela Turci'a orduri „Medgidie“ de tóte clasele. Cogalnicénu si N. Cretulescu de cl. 1-a Bolintinenu, Papiu Ilarianu si altii de cl. II-a.

— Legea penala criminala e gata discutata in consiliulu de statu si acum se apucá de prelucrarea codicei civile, cari se voru si publica cu putere obligatória, si Romani'a va deveni in administrarea dreptatii organisata, cum? timpulu va dovedi, ca legile catu de bune, déca nu se aplica cu conscientiositate si cu frica de urmarile caloarii loru, nu ne apara de asupriri poporulu. —

27125. 1864.

1—3

In numele Maiestatei Sale ces si apost. reg. Marele Pincipe alu Transilvaniei, comitele secuiloru, pré gratiosulu nostru Domnitori.

Dupa descoperirea inaltului presidiu a cancelariei r. transilvane anlice inaltulu ministeriu c. r. de resbelu a inpoternicitu pre supremele c. r. prefecturi provinciale de arme, cá aceste in casulu asentarei unoru studenti de acei'a, cari frecuentandu anulu din urma alu cursului scolasticu la vre unu gimnasiu superióre, n'au dobanditu din progresulu studialoru clase eminate oi numai clase buna, si de aceea neci ca se bucura de eliberarea dela militia, se fia auctoritate in urm'a cererei loru provediute cu testimoniu scolasticu alu anului din urm'a si substernute acolo, a le dá licentia pe unu anu de dile spre depunerea examenului de maturitate, inse numai sub impregiurari pacifice.

Ce prin acést'a se aduce la cunosciinsti'a publica.

Din siedinti'a guberniului r. transilvanu Sabinu 8 Oct. 1864.

C O N C U R S U.

Pe 2 stipendia de 84 fl. si pe 4 de 63 fl. tóte din fundatiunea Ramantiana, eara pe 3 de 52 fl. 50 cr. din fundatiunea Bobiana, parte a celoru absoluti, parte a acelu, ce pana acuma nu si au prezentatu la ordinariatulu metropolitanu testimoniale scolastice pe anulu trecutu recerute. — Recurentii la acestea stipendia, voru avé pana in 1 Noembrie a. c. dupa c. v. asi asterne inaintea ordinariatului metropolitanu din Blasiu, concursurile sale cu testimoniale necesarie provadiute.

Blasiu 4 Octobre 1864

2—3

Dela ordinariatulu metropolitanu.

Cursurile la bursa in 22. Octomb. 1864 sta asia :

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 56 cr. v.
Augsburg	—	—	116 „ 75 „